

Jan van Gestel (1942-2026)

De pastor kende alle dorpelingen – en zij kenden hem

In Groesbeek was het een heel vertrouwd beeld: pastor Jan van Gestel die op zijn Vespa door het dorp reed. Hij was sociaal, benaderbaar en humoristisch. ‘Noem me maar Jan’, zei hij tegen iedereen.

tekst Dana Ploeger

Pastor Jan van Gestel was niet gericht op devotie of vroomheid, hij meende dat God dat niet nodig had, zei hij eens in een interview. Vanaf de kansel zei hij ook: “Ik heb niemand horen roepen, maar voel me wel ge- roepen iets te doen voor de mensen.” Jan was de goedheid zelve en lag vaak wakker van conflicten tussen en met mensen. Als hij in onmin was geraakt met iemand, belde hij na een uur al op om het bij te leggen. De titel ‘Meneer Pastoor’ was niet aan hem besteed: “Zeg maar gewoon Jan”, zei hij altijd. Hij noemde zich bewust pastor, dat paste beter bij hem.

Zestig jaar lang woonde en werkte hij in het Gelderse Groesbeek. Wanneer dorpelingen en familieleden jarig waren of een jubileum vierden, belde hij hen op. Stipt tussen

zeven en acht uur ’s avonds. Zijn ijzersterke geheugen en een complex schema met alle verjaardagen hielpen hem daarbij. Zeker in de laatste jaren toen Jan vanwege gezondheidsproblemen de deur niet meer uitkwam, keek hij uit naar dit bel-uurtje. Over zichzelf praatte hij nooit, hij was vooral geïnteresseerd in de ander.

Het medemenselijke

De kracht van pastor Jan zat hem in het medemenselijke: met strakke kerkvoorschriften en de exegese had hij minder. Over zijn geloofsbeleving zei hij in een interview: “Christus zie ik niet vaak, maar ik ontmoet hem elke dag in de mensen.” Bij zijn missen betrok hij graag zijn pastor, de koster en parochianen. Vaak genoeg zei hij tegen diaken Jos van Rooij, met wie hij jarenlang samenwerkte: “Wat ik kan, kan jij ook.” Hij voelde zich verwant met de progressieve bisschop Jan Bluyssen en zag zichzelf als herder van de parochie, niet als kerkelijk leider.

Boven: Jan van Gestel met zijn Vespa.

Rechts van boven naar onder: Jan in 2014 in de pastorie met huishoudster Jean Reijers aan een frietje; in de kerk in 2009; tussen zijn ouders bij zijn inauguratie als priester in 1966.

Toen Jan van Gestel in 1966 van het bisdom van ’s-Hertogenbosch hoorde dat hij als kapelaan het grensdorp Groesbeek kreeg toegewezen, smeed hij fel de hoorn op de haak. Dat dorp lag veel te ver van zijn geboorteplaats Diessen bij Tilburg. Als enig kind wenste hij een parochie in de buurt van zijn ouders, vooral aan zijn moeder Mina was hij verknocht.

Als kind had Jan lang gedacht dat hij hun boerderij Huiske ten Halve zou overnemen. Hij was sportief en speelde veel buiten met zijn vaste kameraad Sjekke van der Hamsvoord, die uit een groot gezin kwam. Daar genoot hij van.

De twee haalden graag kattenkwaad uit, zoals eitjes roven uit vogelnesten. Ook in de klas vielen de jongens op met hun bravoure en grappen. Op een dag zat monseigneur Van Tuyn, oud-deken uit Den Haag, vast met zijn rolstoelfiets in de modder, vlak achter Jans huis. Samen trokken de knullen de goede man uit de modder en zetten hem in de keuken aan de koffie.

Toen de oud-deken vroeg wat Jan wilde worden, antwoordde hij: “Boerenzoon.” Waarop Van Tuyn opperde dat hij ook naar het seminarie kon, waar veel werd gesport. Vooral dat laatste trok hem aan en zo kwam het dat hij op 12-jarige leeftijd zijn ouderlijk huis verruilde voor het kleinseminarie in Sint-Michielsgestel. Hij had het er goed, genoot van het vele voetballen en was pienter. Alleen in de vakanties kwam hij thuis. Daarna volgde het grootseminarie en studeerde Jan theologie. Zijn fotografisch geheugen was een zegen.

Boerenkloffie

De jaren voor zijn priesterwijding kreeg Jan het benauwd. Hij twijfelde en nam maar geen beslissing. Nadat hij de steek, toog en boord aangemenen had gekregen, trok hij eenmaal thuis zijn boerenkloffie weer aan. “Door die priesterkleding voelde ik me apart gezet. Maar ik bleef een gewoon persoon. Die boerenzoon is altijd in mij blijven zitten, ook toen ik kapelaan was”, vertelde Van Gestel in een interview in 2017. Op 4 juni 1966 werd hij tot priester gewijd, geflankeerd door zijn trotse ouders.

De eerste winter dat Jan als kapelaan werkte, was het ijzig koud. Na een mis vroeg hij aan een van de misdienaren, Sjek Schmiermann, waar je goed kon schaatsen. Die middag zwierde Sjek met drie jonge ka-

Jan was de aangewezen persoon om jongeren bij de kerk te betrekken

pelaans over de ondergelopen weilanden bij Gennep. Jan was vanaf het eerste moment de aangewezen persoon om jongeren bij de kerk te betrekken. Hij richtte het jongerenkoor en het Kindervakantiewerk op en zijn zogeheten beatmissen waren een succes.

De Cresj

Ook opende hij een soos: de Cresj, waar dansavonden werden georganiseerd. Vaak genoeg stond de kapelaan bij de deur om raddraaiers tot de orde te roepen en hen met zachte hand naar buiten te leiden. Jan kende alle jongeren bij naam. Dat kwam ook doordat hij godsdienstles gaf op de mulo en later aan de scholengemeenschap. Hij deed dat 25 jaar lang, al lukte het hem nooit om orde te houden. Wie was in het dorp niet door Jan gedoopt en naar de eerste communie en het vormsel begeleid? Op veel belangrijke momenten was hij deelgenoot van hun leven. Hij heeft heel wat huwelijken gesloten en uitvaarten begeleid.

In 1987 werd Jan benoemd tot pastoor van de inmiddels gefuseerde parochie Sionsheuvel, Horst en Dorp. De jaren ervoor had hij menig vergadering meegemaakt over deze fusie en had daarin altijd een constructieve houding gekozen.

Hij geloofde sterk in de sociale functie van de kerk en zorgde voor een vernuftig systeem waarin wel vijfhonderd vrijwilligers actief waren. Iedere straat bezat enkele kerk-gangers die voor het sociale verband in de wijk zorgden, het kerkblad rondbrachten, zieken bezochten en de vastenzakjes ophaalden.

Jan was een woordkunstenaar en bracht met zijn kwinkslagen luchtigheid in de parochie. Vloeken noemde hij ‘omgekeerd bidden’. Soms vroeg hij de koster om hem op te bellen tijdens de mis. Dan nam hij doodleuk zijn telefoon op en zei:

Naschrift beschrijft het levensverhaal van bekende en minder bekende mensen die recent zijn overleden. Een tip? Mail die kort na iemands overlijden naar **naschrift@trouw.nl**
Of per post naar Trouw/Naschrift, postbus 859, 1000 AW Amsterdam

‘Oh Ons Lieve Vrouwke, geef Willem II alsjeblieft een douwke’, prevelde hij

“Ah, een belletje van Onze Lieve Heer.” De kerk lag plat van het lachen. Al was Jan niet van de strakke regels, hij dwong wel respect af. De grens van bespotting ging hij niet over. Toen hem eens werd gevraagd mee te zingen met een carnavalslied, bedankte hij. In plaats daarvan beklom hij het podium en riep de feestgangers op om wel het askruijsje te komen halen. Dat jaar zaten er achthonderd carnavalsvierders in de kerk op Aswoensdag. En met zijn jubileum was Jan zelf onderdeel van de optocht met een praalwagen met daarop een Lange Jan met zijn gezicht.

Smulpaap
Jan bezocht één keer in zijn leven het Vaticaan in Rome. Dat reisje kreeg hij aangeboden bij zijn 40-jarig jubileum. Liever vloog hij naar Canada, waar hij verre familieleden en geëmigreerde Groesbekenaren opzocht. Bij aankomst dook hij eerst een paar dagen in een hotel om alle stress van zich af te laten glijden, om daarna bij de families te logeren. Hij liet zich graag verwennen en was een smulpaap. Het viel pastor Van Rooij altijd op hoe ontspannen hij van zo’n vakantie terugkeerde. Maar na een dag of drie vloog hij alweer van hot naar her.

Pastor Van Gestel wilde graag dat het ging zoals hij wenste, had een duidelijke mening en kon net zo lang doordrammen tot hij iets voor elkaar had. Vooral het sluiten van de Sionskerk en later die op buurtschap De Horst gaven hem kopzorgen. Daar praatte hij amper over.

Als binnenvetter verwerkte hij moeilijke kwesties in zichzelf. Vaak was dat bij het lezen van een roman en een goed glas wijn. Zo kwam hij tot rust en kon hij dingen op een rijtje zetten. Pas tegen twee uur ’s nachts kroop hij onder de wol.

Andere momenten van ontspan-

Als binnenvetter verwerkte hij moeilijke kwesties in zichzelf

ning waren tijdens voetbalwedstrijden van zijn favoriete club Willem II. Samen met vrienden Dick Winkel en oud-profvoetballer Arno Arts bezocht hij ettelijke wedstrijden. Hij kwam altijd net iets te laat het stadion binnen. Vlak voor aankomst bad hij standaard voor de goede afloop: “Oh Ons Lieve Vrouwke, geef Willem II alsjeblieft een douwke”, prevelde hij dan. In Groesbeek speelde Jan zelf een tijdje in het derde elftal van voetbalclub Achilles en hij was jaren bestuurslid. Verder was hij actief bij brommerclub De Blauwe Walm; iedereen kende hem met zijn oude Vespa.

Open houding
Zijn afwijkende leefstijl en open houding deden bij collega’s en bij het bisdom geregeld de wenkbrauwen fronsen. Zelf zei hij: “Ik ben niet eigenwijs, maar heb mijn eigen wijze.” Dat hij hierdoor niet altijd serieus werd genomen, deed hem pijn. Het was een publiek geheim dat de wat traditionelere bisschop Hurkmans, met wie hij nog op het seminarie had gezeten, en Jan niet veel met elkaar op hadden. Maar Jan liet zich er niet door van de wijs brengen en zette gestaag zijn plannen door.

Met als hoogtepunt de restauratie van ‘zijn’ Cosmas en Damianuskerk: vanaf het gewelf tot de grond werd de kerk rigoureuus aangepakt. Het was zijn idee om het gebouw te herstellen in sfeervolle kleuren, evenals het terugbrengen van het klassieke hoofdaltaar met de vier evangelisten en het tabernakel. Jan voelde veel verbondenheid met Maria en zorgde ervoor dat in Groesbeek alle Mariakapellen bewaard bleven om er een kaarsje te branden.

Hij zag heus dat de kerk steeds minder mensen trok. Dat vond hij lastig. Zeker toen op een stormachtige avond bleek dat er helemaal niemand de mis zou bezoeken. De pas-

tor wilde net vertrekken toen er een oudere dame, kletsnat van de regen, kwam aanlopen. Die dag zou zij veertig jaar getrouwd zijn geweest met haar man, die kort daarvoor was overleden. Hij liet haar binnen en samen bij de straalkachel werd het een mis voor twee, waarin Jan terugblikte op haar huwelijksleven.

In 2013 nam hij afscheid en hoopte op een waardige opvolger. Dat zonder enig overleg een nieuwe pastoor, Henk Janssen, werd aangesteld met een tegenovergestelde aanpak, krenkte hem. Hij voelde zich gepasseerd, haalde zijn kelk uit de kerk, stopte die thuis in een dekenkist en ging vanaf dat moment naar de kerk in Heilig Land Stichting. Drie jaar na zijn emeritaat viel Jan hard, met een breuk in zijn rug tot gevolg. Een vermoeiend revalidatietraject volgde en het kwam niet meer goed.

Bel-uurtje
De laatste jaren waren taai, zijn gezondheid kachelde achteruit. De liefdevolle steun van huisvriendin Liesbeth Peters, die hem vaak vergezelde, was van levensbelang. Daarbij stond hij altijd nog via zijn Facebookpagina en het vaste bel-uurtje in verbinding met de dorpingen.

Op de dag dat pastor Jan van Gestel in rouwstoet door het dorp ging, gevolgd door de fanfare, zijn brommerclub en de schutterij, stonden langs de route honderden Groesbekenaren. Eenieder met eigen herinneringen. Tijdens de uitvaart klonken excuses namens het bisdom dat hij niet altijd juist was behandeld. Waarna Jan van Gestel aan de aarde werd toevertrouwd in een eenvoudig graf tussen de dorpingen, precies zoals hij wilde.

Johannes Jacobus Maria van Gestel werd geboren op 25 juli 1942 in Diessen en overleed op 15 januari 2026 in Nijmegen.